

מסורת הש"ס

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

כ"א.

עין משפט
נר מצוה

סה א מיי פ"ג מהל'
סנהדרין הלכה ו סמג
לאון רח טו"ש"ע ח"מ סי' ז
ספ"ק ז'
סו ב מיי שם הל' טו"ש"ע
שם ספ"ק ח'
סו ג מיי פ"ז מהלכות
עדות הלכה ב סמג
לאון רח טו"ש"ע ח"מ סימן
כח ספ"ק ח'
סח ד מיי פ"ו מהל טוען
ונטען הל' א ופ"ז
מהל' עדות ה"ל"ד טו"ש"ע
סימן ט"ח ספ"ק ח'
סח ב מיי פ"ז מהל'
עדות הלכה ב סמג
לאון רח טו"ש"ע ח"מ סי'
כח ספ"ק ט'
ע ו מיי פ"ח מהלכות
עדות הל' ב סמג
עשין לא טו"ש"ע ח"מ סימן
יח ספ"ק א'
עז א ז ח מיי פ"ב מהל'
סנהדרין הלכה ז ט
סמג שם טו"ש"ע ח"מ סי'
יט ספ"ק א'
עב ט י ב מיי פ"ז מהל'
עדות הל' ב סמג לאון
רח טו"ש"ע ח"מ סי' כח
ספ"ק ז'
עג ל מיי שם הלכה א
והל' ד טו"ש"ע שם
סי' פ"ז
עד מ מיי פ"ו מהלכות
טוען ונטען הל' ו
סמג עשין לה טו"ש"ע שם
ס"א
עה ג מיי שם הלכה ז
טו"ש"ע שם ספ"ק יא'
עו א מיי שם הלכה ח
טו"ש"ע שם ספ"ק ג'
עז ע מיי פ"ו מהלכות
סנהדרין הלכה ח
עה פ מיי פ"ח שם הלכה
ה':

קרוצים ונפרקו הו. שמתה אחותם אשת מר עוקבא: **קבא דקירא אידנאי נכו.** קבץ של עשור נדקמתי ככס בתמיה. כלומר איני דבוק בכס כלל אלא חסון לא ליימתיו דינא: **מיום ראשון ואילן.** בטלה שושבנות וכשר להעיד: **והוא לא אויב לו ועידנו.** דהאי והוא אעד קאי דמעיד שהוא חייב גלות והעד לא אויב לו לרצוא דאי ברצוא הא כתיב (דברים ז) והוא לא שונא לו וקריא אחריתי טובא: **ולא מבקש רעסו ידינו.** דסמין ליה וספטו העדה וקאמר ר' יהודה דהאי לא מבקש רעמו אשופטים קאי. ולשון זה מנלתי בצרייתא דספרי ולא צפספרי שלנו והוא לא אויב לו העד ולא מבקש רעמו השופט: **חד לדין.** דלדין מודו כגון דשונא לא ידון ללא מלי חזי ליה זכותא: **ואידך.** לפסול דין אחד שני דינין ששונאין זה את זה: **מתני' מאיימין עליהם.** מפרש בגמרא: **הוא אמר לי הלוה אמר לי: לא אמר כלום.** דעבד איניש דלאמר פלוני נוסה בי כדי שלא יחזיקוהו עשיר: **הודה לו.** שהיו שניהם צפניו יהדות נתכוון להיות לו עדים כצרכי: **שנים אומרים וזאי ואחד אומר חייב וזאי.** דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות: **אפילו שנים מחייבין או מוכיחין והפגשתי אומר איני יודע ויסיפו הדיינין.** ואע"ג דאי הוה פליג עלייהו הוה בטל צמיעוטא כי אמר איני יודע ויהי כמי שלא יעד דין ונתנאלה דין בשנים ואן מלמא צעינן: **מכניסין אותן.** לצעלי דינין. ובגמרא (ג) פריך הא לא אפקינהו: **גמ' היכי א"ל.** לעדים כשמאיימין עליהם: **נשיאים ורוח וגשם וגו'.** כשזיל מתהלל צמתת שקר דהיינו מעדי שקר גשמים נעלרים ואפילו כשהשמים מתקשרים צענים ורוח כהלודי גשמים אין הגשם צא: **אמר רבא.** מלי איכפת להו אס לא ירדו גשמים אמרי כלצם משל הדיוט שז שני הוה כפנא ואכנא אומנאל לא חליף על פתח מי שידוע אומנות ובעל מלאכה לא עבד הרעב: **מפך וחרב וגו' איש עונה וגו'.** צעון עדות שקר דבר זאי וימיראלו שלא ימומו: **אאוגרייהו זיל.** השוכרים אותם מצוים אותם וקלים הם צעיניו: **והושיבו שנים אנשים בני צליעל.** בני צמות היזרעאלי כתיב שיעזי המלך היו יועלים לשוכרם והיו קורין אותם בני צליעל: **צפנינו.** משמע שעשאונו עדים (א) פטור. ואע"פ שזמנעו עדים אמתול שהודה לו הואיל ולא אמר אתם עדי: **משטה אני כך.** שזק הייתי כך כשזיל שהיית שאלני מה שלא היה: **הכמין.** הכניא כמו וחרב לו (דברים יט) ויכמון ליה: **ואין טוענין למסית.** המסית חזירו לעבודת כוכבים אין טוענין אותו כ"ד כשזילו טענת זכות אלא אם כן טוענה הוה: **ואם לא טען.** משטה הייתי כך כשהודיתי אלא אמר לא אתן לך הנא עדים שהלית לי אין טוענין כשזילו אלא אומרין לו אחרי שהודיית לך שלם: **ובדיני נפשות.** אם יש טענת זכות והוא אינו יודע לטעון טוענין לו: **לפי שלא טען.** הנחש לא טען הקצ"ה כשזילו: **ולא טענו.** זו הקצ"ה לא שהירס על הנגיעה ומתוך תוספת גירעו שדחף הנחש את מוה על האילן עד שנגעה בו אמר לה ראי שאין מיתה על הנגיעה אף על האילנה לא תמותי: **אמסיס.** דל אל"ף מהכא קרי ציה (ט) מתים היו שתי מאות אמה. כל אותיות שצמורה הצרתם ככתבתם כמו ועשית ואמרת כלאו כתובה כה"א וכן אתה חסר כמו אותה (ט) מלא: **עשתי עשרה.** דל עיי"ן מהכא הוה להו שמים עשרה: **לא**

דבריי הרב ודברי התלמיד. ור"מ אס כן כל מסית יפטר עלמנו בצאמה טענה ויש לומר דדוקא נחש שלא נלטהו שלא להסית ולא נעש אלא לפי שצאת תקלה על ידו אבל מסית שנלטהו שלא להסית נמלאל כשמסית עובר:

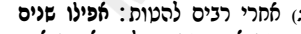
אמר ר' אבא אמר רבי ירמיה אמר רב כל שבעת ימי המזשתה ורבנן משמיה דרבא אמרי אפילו מיום ראשון ואילך: **השונא כל שלא דבר בו:** ת"ר והוא לא אויב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ודיננו אשכחן שונא אוהב מנלן קרי ביה הכי והוא לא אויב לו ולא אוהב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ולא טובתו ידיננו מידי אוהב כתיב אלא סברא הוא אויב מאי טעמא משום דמרחקא דעתיה אוהב נמי מקרבא דעתיה ורבנן האי לא אויב לו ולא מבקש רעתו מאי דרשי ביה חד "לדין אידך כדתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו ומכאן לשני תלמידי חכמים ששונאין זה את זה שאין יושבין בדין כאחד: **מתני' כיצד בודקים את העדים היו מכניסין אותן לחדר ומאיימין עליהן ומוציאין אותן כל האדם לחוץ ומשירין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה (א) אם אמר הוא אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר לי שהוא חייב לו לא אמר כלום יעד שיאמר בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו יואחר כך מכניסין את השני ובודקין אותו אם נמצאו ברהיח מכוונין נושאין ונותנין בדבר (ב) שנים (אומרים זכאי ואחד אומר זכאי וזכאי שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי חייב אחד אומר חייב ואחד אומר זכאי (ג) אפילו שנים מוכיחין או שנים מחייבין ואחד אומר איני יודע ויסיפו הדיינין (ג) אמרו את הדבר היו מכניסין אותן והגדול שבדיינין אומר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב (ד) ומניין (ה) לכשיצא לא יאמר אני מוכה וחביריי מחייבים אבל מה אעשה שחביריי רבו עלי על זה נאמר (ו) (לא תלך רכיל בעמך ואומר) (א) והולך רכיל מגלה סוד: **גמ' היכי אמרי' להו אמר רב יהודה** הכי אמרינן להו גשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר אמר (ליה) רבא יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואכנא אומנאל לא חליף אלא אמר רבא אמרינן להו מפין (ב) וחרב וחין שגון איש עונה ברעוהו עד שקר אמר (ליה) רבא אישי יכלי למימר שב שני (ג) הוה מותנא ואיניש בלא שניה לא שכיב אלא אמר רבא אישי אמר לי נתן בר מר זוטרא אמרינן להו סהדי שקרי אאוגרייהו זיל דכתיב (ו) והושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך: **אם אמר הוא אמר לי כו' עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו:** מסייע ליה לרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב צריך שיאמר אתם עדיי איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן (ז) (מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי אמר משטה אני כך פטור) תניא נמי הכי מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי אמר לו משטה אני כך פטור ולא עוד אלא אפילו הכמין לו עדים אחורי גדר ואמר לו מנה לי בידך אמר לו הן רצונך שתודה בפני פלוני ופלוני אמר לו מתירא אני שמא תכפיני לדין למחר אמר לו תניוהו לי אמר לו משטה אני כך פטור ואין טוענין למסית מסית מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני (ח) אם לא טען אין טוענין לו (י) ובדיני נפשות אע"ג דלא טען טוענין לו (י) ואין טוענין למסית מאי שנא מסית אמר ר' חמא בר חנינא מפירקיה דרבי חייא בר אבא שמיע לי שאני מסית (י) דרחמנא אמר (לא תחמול ולא תכסה עליו אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יוחנן מניין שאין טוענין למסית מנחש הקדמוני דא"ר שמלאי הרבה טענות היה לו לנחש למטען ולא טען ומפני מה לא טען לו הקב"ה לפי שלא טען הוא מאי הוה ליה למימר דברי (י) הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין דברי הרב שומעין אמר חזקיה מניין שכל המוסף גורע שנאמר (י) אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו רב משרשיא אמר מהכא (י) אמתים וחצי ארכו רב אישי אמר עשיתי עשורה ירעות אמר אביי לא שנו אלא דאמר משטה אני כך אבל אמר**

לא

לא

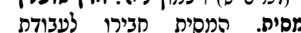
לא

(א) וצ"ב מא: שטעות
מת: (ב) גי' ררי ור"ף
וראש' אוחין, (ג) לקמן לו:
(ד) עיין לקמן לו: גרסת
רש"י אם אמר לא אמר לנו
וכי אש פלוני אמר לנו וכו'
ע"ש פיפיו משום דהוי עד
מפי עד, (ה) לעיל ג;
(ו) לעיל ה: (ז) לקמן מז,
(ח) ז"ק לט: ע"ש, (ט) ז"ב
ל"ג ועי' מו"ק, (י) [מלל]
ליה למה בשאלתו פ' יתרו
סי' נה. וכן מוכח בקידושין
עב: כיום שמת רב יהודה
ונלד רבא, (כ) בקול מפין,
(ל) יבמות קיד: (מ) גב"ף
ובכ"ש אלא ור"ף שאמר
אשם עדין, (נ) לקמן לו:
ודגמנו לו, (ס) קידושין
מב: דהי' ז: [ומתה כה.
ז"ק לו, (ע) ז"ל ממלסין,
(פ) צע"י: וכן אשם חסר
כמו אותם,

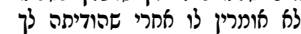
תורה אור השלם

1. או בכל אבן אשר ימות בה בלא ראות ופלו עליו וימות והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו:
2. לא תלך רכיל בעמך לא תצמד על דם רעך אני י? וירא י? טו
3. והולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מבסח דבר: משלי יא ג
4. גשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר: משלי כו ד
5. מפין וחרב וחין שגון איש ענה ברעוהו עד שקר: משלי כח כ
6. והושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך וירשיאו וסלקוהו ומלכים א בא י
7. לא תאבה לו ולא תשמע אילו ולא תחוס עיני עליו ולא תחמול ולא תבסח עליו:
8. ומפיר קיץ אשר בחור הן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו:
9. ועשו ארוך יצי ששים אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי ארכו ואמה וחצי אמת: שמת הו י
10. ועשית יריעת עדים לאהל על המשכן עשיתי עשורה יריעת תעשה שמות כו כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה צפניו וכו' עדים מרלא תניי שמענו שהודה לו הס"ד:

הגהות הגר"א

[א] בבתנ"י ואומר הולך רכיל מגלה סוד ח"מ:

מוסף רש"י

הוא אמר לי שאני חייב לו. אבל לא צפני הטוען אמר כן, לא הוא הוהאלה (לקמן ז'). איש פלוני אמר לי. שזה חייב ליה, שהוא ראה כהנולא, היינו עד מפי עד (טו). ואחד אומר איני יודע ויסיפו הדיינין. דהוה ליה כמאן דלא הוה חסד ואשמתה דמרי הוא דהו ואן צעין מעיקרא מלמא, דלי נמי גמר דינא דמרי דהו רובא שפיר דמי (ועיל ה).

רבינו חננאל

כל המוסף גורע עשתי עשורה אסיף ע' ופחת אמה: